

[**Ministeren for Handel, Industri og Søfart.**] en Omtale af de i Henhold til Loven af 5. August 1940 gennemførte Mælkeordninger. Dette giver mig Anledning til at trække Hovedlinierne op i denne Sag, hvilket i øvrigt kan være saa meget naturligere at gøre her, som Mælkeordningen hviler paa en af Rigsdagen vedtagne Lov.

Baggrunden for denne Lov var en saavel blandt Forbrugerne som Mælkeleverandørerne udbredt stærk Utilfredshed med den Maade, hvorpaa Byernes Befolkning forsynedes med Mælk. Leverandørerne var utilfredse med, at de fik en forholdsvis beskeden Pris for deres Mælk, samtidig med at Byernes Befolkning klagede over, at Mælken blev urimeligt fordyret paa Vejen fra Stalddøren til Forbrugerens Dør. Derfor opstod naturligt den Tanke, at man — ligesom det med godt Resultat var sket i forskellige tyske Byer, i Stockholm og i Oslo — skulde søge Forskellen mellem Stalddørsprisen og Forbrugerprisen nedbragt ved en Forenkling og Rationalisering af Mælkehandelen og Distributionen.

Efter Aftale mellem den daværende Handelsminister og Landbrugsministeren nedsattes i 1939 en Kommission, omfattende Repræsentanter for de til Sagen knyttede Interesser. Denne Kommission naaede i det følgende Aar til det Resultat, at en Rationalisering burde foretages, og herefter gennemførtes Loven af 5. August 1940. Ved denne Lov bemyndigedes Handelsministeren til efter Forhandling med Landbrugsministeren at træffe Foranstaltninger til Sikring af Bybefolkningens Forsyning med Mælk og Fløde til den billigst mulige Pris, idet det i dette Øjemed bestemtes, at Ministeren kunde paalægge Kommunalbestyrelserne at iværksætte Forholdsregler til Rationalisering af Handelen med og Fordelingen af Mælk og Fløde. Denne Bemyndigelse var i Virkeligheden ensbetydende med et Paalæg, som Handelsministeren ikke kunde sidde overhørig, og de Retningslinier, der ved Gennemførelsen af dette Paalæg skulde følges, var i Principet fastlagt ved den Kommissionsbetænkning, som havde dannet Grundlaget for Loven.

Til Gennemførelse af Lovens Paalæg udfærdigede den daværende Handelsminister Bekendtgørelsen af 19. August 1940, hvorved det under Hensyntagen til de lokale Forskelligheder paalagdes Købstadkommunalbestyrelserne at foretage de fornødne Skridt til Rationalisering af Mælkehandelen og Billiggørelse af Mælken. De nærmere Retningslinier, der skulde følges, fastsattes

af den daværende Handelsminister i Cirkulæret af 30. September 1940. Ved de af Ministeren udfærdigede Bestemmelser, som jeg i øvrigt ikke i Detailler skal komme ind paa, bestemtes det, at de Beparelser, som de trufne Foranstaltninger umiddelbart medførte, skulde anvendes til Billiggørelse af Spandemælk, som afhentes af Forbrugerne selv i Mælkeudsalgene. Herved opnaaedes det meget betydningsfulde, at de Forbrugere, som vilde tage den dermed forbundne Ulejlighed, fik en væsentlig Nedsættelse af Mælkeprisen, for Københavns Vedkommende saaledes ikke mindre end 12 Øre pr. l. I Virkeligheden fordelte de indvundne Beparelser sig paa hele Mælkesalget, men man fandt det under Hensyn til de vanskelige økonomiske Forhold rigtigt at opretholde en noget for høj Pris paa Fløde og Flaskemælk for derved til Gengæld at kunne skaffe den mindrebemidlede Del af Befolkningen Spandemælk saa meget desto billigere. Den Stigning i Spandemælksalget, der herefter er sket, viser Foranstaltningens Betydning og ogsaa dens Berettigelse.

At sige, at Spandemælksordningen blev modtaget med Begejstring fra Mejeriernes og Mælkehandelens Side, vilde være at overdrive — og kunde vel heller ikke ventes, eftersom den bl. a. medførte Bortfald af en Del af den Beskæftigelse, der var forbundet med Flaskeaftapningen —, men fra Befolkningens Side blev Ordningen i det store og hele modtaget med Tilfredshed, og Gennemførelsen gik forholdsvis let.

Større Vanskelighed medførte Gennemførelsen af den endelige Rationalisering i Overensstemmelse med de af den daværende Handelsminister i August—September 1940 udfærdigede Forskrifter, og dette kan ikke undre under Hensyn til, at disse Forskrifter greb dybt ind i den hidtil bestaaende Ordning og de mangfoldige økonomiske Interesser, der var knyttet hertil. I over Halvdelen af Landets Byer, derunder i Flertallet af de større Byer, er Rationaliseringsspørgsmaalet nu bragt i Orden med det for Befolkningen tilfredsstillende Resultat, at der de fleste Steder er opnaaet væsentlige Prisnedsættelser. I nogle Byer har der været visse Begyndelsesvanskeligheder, men andre Steder har Ordningen straks fungeret, som den skulde, og er blevet modtaget med Tilfredshed som et virkeligt Fremskridt. Saaledes er bl. a. Aarhus overordentlig vel-fornøjet med Ordningen.

Det Sted, hvor Mælkeordningen har givet Anledning til mest Diskussion, er Hovedstaden, hvor den endelige Rationali-